

Sygn. akt: I C 261/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Andrzej Kieć
Protokolant:	Sandra Bień

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2018 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko A. K. (1)

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

SSO Andrzej Kieć

Sygn. akt I C 261/18

UZASADNIENIE

M. K., pozwem złożonym w dniu 31 stycznia 2013r, wniosła o zasądzenie na jej rzecz od A. K. (1) kwoty 736 356,80 zł. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 stycznia 2012 roku oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych. Wyjaśniła, iż związku z korzystaniem z wynalazku, którego współtwórcami są ona, pozwany oraz K. R., pozwany osiągnął w okresie od 25.05.2001r do 31.07.2007r przychód w kwocie 8 000 000 zł. Stosownie do udziałów w wynalazku przysługuje jej odpowiednia część uzyskanych korzyści, po potrąceniu poniesionych nakładów. Ponieważ jej udział w prawie do patentu wynosi 34%, tym samym należna jej część korzyści wynikających z prawa do uzyskania patentu wynosi 1 014 000 zł. Wyjaśniła, że nie dochodzi w sprawie należności za okres od 2005 roku do 2007 roku w kwocie 277 643,20 zł., albowiem rozliczyła tą kwotę z pozwanym w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Gliwicach pod sygn. I Ns 536/09. Pomimo wezwania do zapłaty pozwany odmówił uiszczenia należności, a podjęte przez nią zawezwanie do próby ugodowej przed Sądem Rejonowym w Zabrzu (VIII Co 81/43) nie odniosło skutku.

W piśmie z 22 lutego 2013 roku M. K. dokonała rozszerzenia powództwa do kwoty 1 014 000 zł, wyjaśniając, że w sprawie prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Gliwicach pod sygn. I Ns 536/09 nie doszło jednak do rozliczenia kwoty 277 643,20 zł.

W piśmie z 15 lipca 2013 roku M. K. cofnęła pozew w zakresie ponad kwotę 830 121,14 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2012 roku. Ograniczenie żądania uzasadniła złożeniem wobec pozwanego oświadczenia o potrąceniu wzajemnych wierzytelności do kwoty 183 878,86 zł.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 18 lipca 2013 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach umorzył postępowanie w zakresie żądania zapłaty ponad kwotę 830 121,14 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2012 roku.

A. K. (1) domagał się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia na jego rzecz od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości stawki minimalnej, opłaty skarbowej od złożonego dokumentu pełnomocnictwa oraz wydatku w kwocie 13 530 zł. na poczet sporządzenia w toku procesu zamówionej przez niego opinii prawnej przez prof. dr hab. E. T.. Swoje stanowisko uzasadniał przedwcześnieścią powództwa oraz brakiem prawa, z którego korzyści miałyby zostać podzielone. Jednocześnie zakwestionował poczynione przez powódkę wyliczenia odnośnie przychodu i zysku. Podnosił, iż niezakończone dotychczas postępowanie w sprawie udzielenia patentu na projekt wynalazczy pod tytułem „(...) uniemożliwia dochodzenie roszczeń, gdyż o ewentualnych roszczeniach związanych z korzystaniem z wynalazku można mówić dopiero wówczas, gdy ochrona patentowa zostanie udzielona. Nadto podniósł, iż projekt wynalazczy został ujawniony jeszcze przed jego zgłoszeniem do Urzędu Patentowego RP, a zatem z chwilą jego ujawnienia prawo to wygasło. Zarzucił, iż powódka w żaden sposób nie udowodniła wysokości roszczenia a wyliczenia powódki pozwany w całości kwestionuje. (k.183-193). W toku postępowania podniósł nadto zarzut przedawnienia roszczeń.

Stan faktyczny:

A. K. (1), z zawodu chemik, od 1997 roku prowadził działalność gospodarczą, jako producent w branży spożywczej, pod firmą PPHU (...), a M. K. była jego pracownicą, jako technolog przetwórstwa spożywczego. A. K. (1) w zakresie prowadzonej działalności współpracował min. z (...) W..

W dniu 9 września 1998 roku A. K. (1) i M. K. zawarli umowę spółki cywilnej, w ramach której do kwietnia 2008 roku prowadzili wspólnie działalność gospodarczą pod firmą PPHU (...) s.c. K. A., K. M.". W efekcie tak zorganizowanej działalności A. K. (1) min. sprzedawał (...) W. wyprodukowane w jego przedsiębiorstwie środki spożywcze, a wyprodukowane tam z ich użyciem towary mleczarskie nabywali A. K. (1) i M. K. już w ramach spółki cywilnej. W celu zwiększenia efektywności przychodów ze sprzedaży produktów nabywanych od (...) W. A. K. (1) i M. K. w dniu 10 kwietnia 2001 r. zawarli odrębną umowę spółki cywilnej z K. R. i rozpoczęli działalność pod firmą PPUH (...) s.c. W zakresie udziałów w spółce i udziałów w zyskach z jej działalności wspólnicy ustalili następujące proporcje: A. K. (1) - 33 %, M. K. - 34 %, K. R. - 33 %.

Na przełomie lat 2000-2001 A. K. (1), M. K., i K. R. zgłosili się do kancelarii rzecznika patentowego H. A. w celu opracowania dokumentacji patentowej wynalazku, który przedstawili jako cenny sposób produkcji w branży spożywczej. Po opracowaniu dokumentacji rzecznik patentowy w dniu 25 maja 2001 r. dokonał w Urzędzie Patentowym RP zgłoszenia w sprawie uzyskania patentu na wynalazek pt. „Sposób produkcji sera cukierniczego oraz środka do jego stabilizacji” na rzecz współtwórców A. K. (1), M. K., i K. R.. Pismem z 30 maja 2001 roku Urząd Patentowy RP oznaczył zgłoszenie numerem (...). Objęty zgłoszeniem środek do stabilizacji sera był już od około roku przedmiotem prób produkcyjnych w przedsiębiorstwie (...) i z jego wykorzystaniem (...) W. produkowała ser cukierniczy. Połączenie sił A. K. (1), M. K., i K. R. w ramach spółki cywilnej PPUH (...) s.c. służyć miało min. zwiększeniu efektywności w zakresie dystrybucji i sprzedaży wielu środków spożywczych wytwarzanych w przedsiębiorstwie (...) /np. proszek serwatkowy, cukier wanilinowy, galaretki/ oraz wyprodukowanych następnie z ich wykorzystaniem towarów mleczarskich. W tym samym czasie A. K. (1), M. K. i K. R., działając jako współtwórcy, dokonali w Urzędzie Patentowym RP jeszcze dwóch zgłoszeń w sprawie wniosków o uzyskanie patentu w zakresie sposobu produkcji kremów spożywczych i w zakresie produkcji masy serowej.

Z powodu nieporozumień, jakie zaczęły wstępować pomiędzy wspólnikami A. K. (1) i M. K. w lutym 2003 r. zdecydowali o rozwiązaniu spółki cywilnej prowadzonej z K. R. pod firmą PPUH (...), albowiem nie uznawali jego

żądań w sprawie wypłaty zysków. Od tego czasu nie prowadzili z nim żadnej współpracy i nie dokonywali jakichkolwiek rozliczeń. W dniu 24 maja 2007 roku zmarł K. R., a jego spadkobiercy nie zostali do chwili obecnej ustalenii.

W 2007 r. A. K. (1) i M. K. zakończyli prowadzenie działalności w ramach spółki cywilnej PPHU (...), albowiem M. K. wystąpiła ze spółki i złożyła do Sądu Rejonowego w Gliwicach wniosek o podział majątku spółki. W toku tego postępowania M. K. w październiku 2011 r. zgłosiła żądanie rozliczenia z tytułu przychodów ze sprzedaży stabilizatora do produkcji sera cukierniczego objętego zgłoszeniem patentowym nr P- (...). Równocześnie, w dniu 30 listopada 2011 r. wystąpiła do Sadu Rejonowego w Zabrze z wnioskiem o zaważanie A. K. (1) do próby ugodowej w przedmiocie rozliczenia pomiędzy współtwórcami korzyści ze sprzedawania przez niego w okresie od 25 maja 2001 r. do 31 lipca 2007 r. stabilizatora do produkcji sera cukierniczego objętego zgłoszeniem patentowym nr P- (...), który w tym okresie produkował ten środek spożywczy we własnym przedsiębiorstwie i sprzedawał go we własnym zakresie do (...) W.. W ramach prawomocnego już i poddanego instancyjnej kontroli orzeczenia w przedmiocie podziału majątku spółki sąd nie uwzględnił żądania M. K. o uwzględnienie w ramach rozliczenia przychodów ze sprzedaży stabilizatora do produkcji sera cukierniczego objętego zgłoszeniem patentowym nr P- (...), nie uwzględnił też podnoszonego przez nią z tego tytułu zarzutu potrącenia. A. K. (1) konsekwentnie odmawiał uznania zgłaszanych przez M. K. poza tym postępowaniem roszczeń z tytułu rozliczenia przychodów ze sprzedaży stabilizatora do produkcji sera cukierniczego objętego zgłoszeniem patentowym nr P- (...).

Pozwany w ramach prowadzonej działalności gospodarczej pod nazwą P.H.U. (...) A. K. (1) sprzedawał na rzecz (...) W. stabilizator do sera cukierniczego w różnych cenach w różnym okresie. Wolumen sprzedaży różnił się w różnych okresach, był wyższy w okresie przedświątecznym a niższy w okresie wakacyjnym. Wolumen sprzedaży nie był jednakowy w poszczególnych latach. Większość sprzedaży odbywała się za cenę 10 zł netto za 1 kg stabilizatora (w 2005 r- faktury k. 997-1004, w 2007r k.1030-1032), za cenę 9 zł netto za 1 kg stabilizatora (w 2006 r -k. 1005-1024, w 2007r k.1025-1029).

Pierwsze niewielkie partie stabilizatora pozwany sprzedał (...) W. w 2000 r. za cenę 16 zł za kilogram. Cenę tę jednak pod wpływem nabywcy szybko postanowił urealnić do poziomu 11 zł/kg. Cena 11 zł za kilogram dotyczyła przełomu 2000/2001r.

Początkowo pozwany produkował stabilizator do sera w zakładzie w B.. Większa skala produkcji miała miejsce po przeniesieniu produkcji do zakładu w B. tj od lutego 2004. W B. produkcja odbywała się w budynku zakupionym przez pozwanego, pozwany poniósł koszty remontu tego budynku.

Pozwany sprzedawał sporny stabilizator do (...) W. osiągając na tym niewielki zysk (0,30 zł/kg), bądź nawet niekiedy ponosząc stratę (sprzedaż za 9 zł/kg, poniżej kosztów produkcji). Sens biznesowy przedsięwzięcia polegał na tym, że pozwany w ramach spółki z powódką M. s.c nabywał od (...) W. ser cukierniczy wyprodukowany w (...) z udziałem tegoż stabilizatora z 12% rabatem, a następnie spółka odsprzedawała go ze znacznym zyskiem.

(...) W. od pozwanego kupowała głównie stabilizator do sera cukierniczego (w niewielkim zakresie kupowała od pozwanego również stabilizator do masy serowej waniliowej). (...) W. nie była w stanie samodzielnie wyprodukować stabilizatora do sera cukierniczego. Spółdzielnia знаła tylko ogólny skład stabilizatora, nie znała szczegółowego składu tego produktu. Ze strony firm (...) bezpośrednio w zakresie technologicznym ze spółdzielnią (...) współpracowała głównie powódka.

Pozwany A. K. (1) (jako wierzyciel) zainicjował przed Sądem Rejonowym w Tarnowskich Górach postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu w postaci postanowienia z dnia 26.10.2011r (wydanemu w sprawie toczącej się między stronami o podział majątku spółki cywilnej) przeciwko małżonkowi dłużnika M. W. K.. Do wniosku załączył zestawienia obrazujące zakupy spółki cywilnej (...) s.c w (...) W. oraz zapłaty za te zakupy w formie bezgotówkowej (jako kompensaty środkami firmy (...) A. K. ze sprzedaży stabilizatora do (...)).

W 2001 r pozwany A. K. (1) starał się o uzyskanie kredytu na zakup nieruchomości położonej w B. przy ul. (...). W związku z tymi staraniami sporządził na użytek banku opracowanie z dnia 28.02.2001r zatytułowane Plan działania

przedsięwzięcia oraz opracowanie z dnia 24.04.2001r pt Kalkulacja kosztów i analiza możliwości produkcyjnych na prowadzenie produkcji stabilizatorów do spożywczych wyrobów mleczarskich. W opracowaniu pt Plan działania przedsięwzięcia wskazał, że koszt produkcji 1 kg stabilizatora do sera cukierniczego wynosi 9,70 zł. Wskazał też, że celem jego przedsięwzięcia jest sprzedaż sera cukierniczego wyprodukowanego w (...) z udziałem tegoż stabilizatora, przy czym ser cukierniczy jest nabywany od (...) z 12% rabatem.

W dniu 13 grudnia 2017 roku Urząd Patentowy RP w postępowaniu w sprawie uzyskania patentu ze zgłoszenia nr P- (...) Sposób produkcji sera cukierniczego oraz środek do jego stabilizacji, wydał decyzję o odmowie udzielenia patentu na w/w wynalazek. W związku z tą decyzją M. K. wniosła o ponowne rozpatrzenie sprawy. Postępowanie przed Urzędem Patentowym nadal jest w toku.

Dowody : /oświadczenia twórców z dnia 21 maja 2001 roku k. 8-9, pełnomocnictwo dla Rzecznika Patentowego i potwierdzenie zgłoszenia w sprawie uzyskania patentu k. 7, zawiadomienie z urzędu patentowego z dnia 24 kwietnia 2007 roku wraz ze sprawozdaniem i uwagami do zgłoszenia k. 234-239, pisma do urzędu patentowego z załącznikami k. 286-293, wezwanie do zapłaty k. 15, odpowiedzi pozwanego na wezwanie do zapłaty k. 16, oświadczenie o potrąceniu k. 164-166, umowa spółki cywilnej z dnia 9 września 1998 roku k. 232-233 i z dnia 10 kwietnia 2001 roku k. 229-230, zeznania świadka H. A. - zapis rozprawy z dnia 5 lutego 2014 roku 00:02:15 – 00:34:39,

dowody z: faktur: z dnia 7 stycznia 2005 roku numer 41/05, z faktury z dnia 17 stycznia 2005 numer 114/05, z dnia 24 stycznia 2005 roku numer 149/05, z dnia 4 lutego 2005 roku numer 263/05, z dnia 11 lutego 2005 roku numer 312/05, z dnia 18 lutego 2005 roku numer 361/05, z dnia 2 marca 2005 roku numer 434/05, z dnia 9 marca 2005 roku numer 478/05, z dnia 24 lipca 2006 roku numer 490/06, z 9 sierpnia 2006 roku numer 536/06, z 11 sierpnia 2006 roku numer 543/06, z 18 sierpnia 2006 roku numer 558/06, z 25 sierpnia 2006 roku numer 578/06, z dnia 6 września 2006 roku numer 600/06, z 15 września 2006 roku numer 622/06, z dnia 25 września 2006 roku numer 644/06, z 27 września 2006 roku numer 653/06, z 4 października 2006 roku numer 673/06, z dnia 11 października 2006 roku numer 691/06, z dnia 16 października 2006 roku numer 701/06, z dnia 25 października 2006 roku numer 725/06, z dnia 11 grudnia 2006 roku numer 817/06, z dnia 13 grudnia 2006 roku numer 821/06, z dnia 13 grudnia 2006 roku numer 822/06, z dnia 18 grudnia 2006 roku numer 830/06, z dnia 18 grudnia 2006 roku numer 831/06, z dnia 20 grudnia 2006 roku numer 842/06, z dnia 27 grudnia 2006 roku numer 846/06, z dnia 8 stycznia 2007 roku numer 11/07, z dnia 12 stycznia 2007 roku numer 20/07, z dnia 17 stycznia 2007 roku numer 26/07, z dnia 26 stycznia 2007 roku numer 40/07, z dnia 5 lutego 2007 roku numer 48/07, z dnia 9 lutego 2007 roku numer 56/07, z dnia 14 lutego 2007 roku numer 66/07, z dnia 20 lutego 2007 roku, numer 70/07 k. 997 – 1032, z pisma (...) Spółdzielni (...) wraz z załączonymi drukami k. 1048 – 1069, z wniosku o nadanie klauzuli wykonalności z datą prezentaty 31 sierpnia 2015 roku k. 1073 – 1095, z potwierdzenia doręczenia z 12 października 2017 roku k. 1096, z pisma pozwanego z dnia 13 grudnia 2017 roku, z faktury z dnia 17 maja 2001 roku numer (...) wraz z rozliczeniem faktury k. 1124 – 1125, z dokumentów (...), z faktur oraz rozliczeń k. 1129 – 1138, z dokumentu zatytułowanego (...) k. 1140 – 1147, z dokumentu zatytułowanego „ (...) ...” z dnia 24 kwietnia 2001 roku k. 1149 – 1158, z decyzji Państwowego Inspektora Sanitarnego k. 1160, z dokumentów - sprawozdań dla (...) (...) z grudnia 2001 roku, z grudnia 2012 roku, z grudnia 2004 roku, z grudnia 2005 roku, z grudnia 2006, z grudnia 2007 roku k. 1162 – 1205, z normy zakładowej k. 1207 – 1212, z oferty (...) Spółka z o. o k. 1214,

dowody z: pisma prywatnego M. G. z 6 listopada 2012r. k. 10-14, z faktur nr (...) k. 201-210, z faktur nr (...), k. 213, z legitymacji ubezpieczeniowej pozwanego k. 211-212, ze sprawozdań, badań oraz rachunków k. 214-221, z pisma (...) w K. z 22 lutego 2001r. k. 322, z atestów k. 223-226, z zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej z 9 kwietnia 2001 k. 227, z umowy o prace z 26 sierpnia 1997r. k. 306, ze wzorów nalepek k. 307, z faktury z 15 października 2013 wraz z potwierdzeniem przelewu k. 308-309,

zeznania świadka A. S. – e-protokół z dnia 17 października 2017r. k.1038,

częściowo przesłuchanie powódki – e-protokół rozprawy z dnia 5 lutego 2014 roku, e-protokół rozprawy z dnia 25 września 2018r k.1419, częściowo przesłuchanie pozwanego – e-protokół rozprawy z dnia 5 lutego 2014 roku, e-protokół rozprawy z dnia 25 września 2018r k.1419/.

Ustaień w zakresie stanu faktycznego, przyjętego za podstawę przeprowadzonych rozważań, sąd dokonał w oparciu o wszechstronną analizę przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego, kierując się przy tym dyrektywami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c. Wykorzystane przez sąd dokumenty nie były przedmiotem kwestionowania w zakresie autentyczności, ani treści, a zatem mogły stanowić podstawę do dokonywania opartych na nich ustaleń. Wiary dowodom z zeznań świadków sąd dał albowiem były one logiczne, konsekwentne a przez to wiarygodne. Sąd dał wiary dowodowi z przesłuchania stron w przyjętym zakresie albowiem potwierdzały się, były logiczne i znajdowały potwierdzenie w innych dowodach. Sąd nie da wiary powódce w zakresie w jakim zeznawała o wolumenie sprzedaży przez pozwanego spornego stabilizatora do sera cukierniczego gdyż nie potwierdziły tego inne dowody. Sąd nie dał wiary zeznaniom powódki w części w której zeznawała o koszcie produkcji 1 kilograma spornego stabilizatora (4,70 zł, 4,75 zł) gdyż nie potwierdziły tego żadne inne dowody. W tej kwestii sąd dał wiary zeznaniom pozwanego, który wskazywał, że koszt produkcji 1 kilograma stabilizatora wynosił średnio 9,70 zł. Na wiarygodność jego zeznań w tym zakresie wskazuje dowód ze sporządzonego przez pozwanego na użytek banku, w którym pozwany starał się o kredyt na zakup nieruchomości, opracowania z dnia 28.02.2001r zatytułowanego Plan działania przedsięwzięcia oraz opracowania z dnia 24.04.2001r pt Kalkulacja kosztów i analiza możliwości produkcyjnych na prowadzenie produkcji stabilizatorów do spożywczych wyrobów mleczarskich. W opracowaniu pt Plan działania przedsięwzięcia pozwany wskazał, że koszt produkcji 1 kg stabilizatora do sera cukierniczego wynosi 9,70 zł. Opracowania te zostały sporządzone w 2001 r, zanim strony weszły w spór. Pozwany ubiegając się o kredyt miał interes w tym by przedstawić bankowi w korzystnym świetle planowane przez niego przedsięwzięcie, jego zyskowność, nie leżało w jego interesie zawyżanie kosztów produkcji stabilizatora do sera. Miało to bowiem wpływ na ocenę jego zdolności kredytowej. Sąd dał wiary zeznaniom pozwanego, że zarabiać przy przedsięwzięciu miał głównie na sprzedaży sera wyprodukowanego w (...) z udziałem jego stabilizatora- z w/w opracowania wynikały również te okoliczności (k.1144). Sąd nie dał wiary zeznaniom pozwanego w części w której przedstawiał, że powódka nie była współtwórcą spornego patentu oraz że produkt ten nie miał zdolności patentowej gdyż jego skład był powszechnie znany. Zeznania w tej części są całkowicie niewiarygodne, sprzeczne z zasadami racjonalnego działania i logiką. Przeczy im przede wszystkim dowód z dokonanego zgłoszenia patentowego do Urzędu Patentowego, w którym powódka, obok pozwanego, została wskazana jako współtwórca projektu. Strony nie miały przy tym interesu w dokonywaniu fikcyjnego zgłoszenia, w sytuacji gdy skład produktu byłby powszechnie znany. O tym że skład stabilizatora nie był znany wynika przy tym z dowodu z zeznań świadka A. S..

Sąd oddalił (k.953) wniosek powódki zawarty w piśmie z dnia 6 listopada 2013r. (pkt 2 tiret 1, tiret 2 tego pisma) o zobowiązanie podmiotów trzecich do złożenia wartościowego zestawienia sprzedaży i zakupów oraz od dopuszczenie dowodu z tychże zestawień albowiem wniosek nie dotyczył zobowiązania osoby trzeciej do złożenia istniejącego już dokumentu, lecz dokumentu nieistniejącego; nie jest możliwe zobowiązanie osoby trzeciej do sporządzenia dokumentu, który miałby stanowić dowód.

Sąd oddalił (k.954) wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków R. K. i K. G. albowiem wniosek był spóźniony, jego przeprowadzenie spowodowałoby zbędną zwłokę w postępowaniu. Dowody te mogły być powołane chociażby w odpowiedzi na pozew (zobowiązanie k.180).

Sąd oddalił wniosek powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości, wnioskowanego na okoliczność uzyskanego przez pozwanego zysku netto ze sprzedaży do (...) we W. środka do stabilizacji sera (k.2,3). Dowodem tym – w okolicznościach niniejszej sprawy - nie mogła bowiem zostać wykazana teza, na która był wnioskowany. Biegły z zakresu księgowości mógł przeprowadzić analizę księgową transakcji wykonywanych przez pozwanego, mając możliwość analizy przychodów oraz kosztów. Wśród materiałów postępowania dowodowego brak było jednak dokumentów wykazujących ponoszone przez pozwanego koszty. W tej sytuacji opinia biegłego z zakresu

księgowości byłaby nieprzydatna a dopuszczenie tego dowodu i jego przeprowadzenie spowodowałoby jedynie zbędną zwłokę w postępowaniu.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczownika patentowego (k. 1408,1417). Wniosek ten był spóźniony, dopuszczenie tego dowodu i jego przeprowadzenie spowodowałoby zbędną zwłokę w postępowaniu. Wprawdzie pozwany obecnie neguje zdolność patentową zgłoszonego wynalazku, ale badanie tej okoliczności wykracza poza ramy kognicji sądu w niniejszym postępowaniu. Orzeczenie o zdolności patentowej, a tym samym udzielenie patentu lub jego odnowa, należy do wyłącznej kompetencji Urzędu Patentowego RP.

Wyrokiem z dnia 5 lutego 2014r Sąd Okręgowy w Gliwicach, pierwotnie rozpoznając sprawę, oddalił powództwo. W motywach sąd wskazał, iż przede wszystkim powództwo jest przedwczesne albowiem wynalazek, z którego powódka wywodziła roszczenia, nie został zarejestrowany przez Urząd Patentowy. Sąd Okręgowy wskazał, że sytuację wzajemnych roszczeń pomiędzy współuprawnionymi z patentu - w niniejszej sprawie - reguluje art. 45 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości (u.w.), a z wykładni tego przepisu wynika, że jeżeli jeden ze współuprawnionych uzyskał korzyść z używania wynalazku to dopiero z chwilą uzyskania patentu powstaje po stronie pozostałych współuprawnionych roszczenie do przeniesienia na nich, stosownie do ich udziałów, odpowiedniej części uzyskanych korzyści, po potrąceniu poniesionych nakładów. Dotyczy to również korzyści, jaką uzyskał współuprawniony w okresie przed uzyskaniem patentu. Jakikolwiek roszczenia dotyczące rozliczeń między współuprawnionymi, konstruowane w oparciu o korzystanie z patentu, staną się możliwe do dochodzenia dopiero z chwilą uzyskania patentu. Sąd wskazał również m.in., iż wbrew twierdzeniom powódki nigdy pomiędzy stronami nie została zawarta umowa w przedmiocie bieżącego korzystania z wynalazku i podziału wynikających z tego zysków.

Wskutek apelacji powódki, Sąd Apelacyjny w Katowicach wydał wyrok z dnia 30 grudnia 2014r, oddalający apelację. Na powyższy wyrok, powódka wniosła skargę kasacyjną. Wyrokiem z dnia 11 lutego 2016r, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Dokonując wykładni przepisu art. 45 ust. 2 u.w. w świetle którego w razie uzyskania korzyści z korzystania z wynalazku przez jednego ze współuprawnionych, jest on obowiązany do przeniesienia na pozostałych współuprawnionych, stosownie do ich udziałów, odpowiedniej części połowy uzyskanych korzyści, po potrąceniu poniesionych nakładów, Sąd Najwyższy wskazał na następujące okoliczności a mianowicie:

1) Prawo do patentu jest przedmiotowym prawem powstającym z chwilą dokonania wynalazku, a jego przedmiotem jest „ten wynalazek” którego dokonał twórca (twórcy) lub do którego szczególnie przepis ustawy przyznaje prawo innej osobie. Z podstawowej ogólnej zasady każdego współczesnego systemu prawnego wynika, że każdy powinien mieć prawo do rezultatu swej pracy. W interesie postępu technicznego i gospodarki należy chronić wszelkie wynalazki, niezależnie od tego czy zostały opatentowane, choć patent jest prawem wyłącznym do takiego wynalazku, daje szersze uprawnienia, przekształca prawo do patentu w prawo o rozszerzonej przedmiotowo wyłączności. Przed opatentowaniem mamy już do czynienia z prawem do wynalazku, którego treścią jest między innymi dozwolone korzystanie z jego przedmiotu przez współuprawnionych;

2) Treść prawa współwynalazców już przed opatentowaniem wynalazku stwarza uprawnionemu możliwość korzystania z przedmiotu tego prawa w sposób dowolny, byle niesprzeczny z ustawą, zasadami współżycia społecznego oraz zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa. Gdy twórcami jest kilka osób to wszyscy oni są współuprawnieni do takiego wykorzystywania wynalazku jeszcze przed opatentowaniem i następstwem uzyskania z tego tytułu korzyści przez każdego z nich jest powinność rozliczenia się z niej z pozostałymi współtwórcami;

3) Koncepcja Sądów meriti, że do treści prawa do patentu nie wchodzi uprawnienie do korzystania z wynalazku przed opatentowaniem, nie przesądza o braku podstawy prawnej do obowiązku rozliczenia się z takiej korzyści, gdy poszczególne unormowania art. 45 u.w. dotyczą innych praw i tak ust. 1 stanowi o wspólności patentu, ust. 5 o wspólności prawa do patentu, natomiast ust. 2 o uzyskaniu korzyści przez współuprawnionego z wynalazku i rozliczenia się z niej z pozostałymi współtwórcami;

4) Wykładnia językowa art. 45 ust. 2 czyni współuprawnionymi osoby, które wspólnie są twórcami wynalazku i nakazuje rozliczyć się z korzystania z wynalazku przez współuprawnionego z pozostałymi współuprawnionymi. Hipoteza tej normy jest szersza niż unormowanie art. 45 ust. 1 i 2 w stosunku do współtwórców bo czyni współuprawnionymi do korzyści współtwórców wynalazku i nakazuje rozliczyć korzyści uzyskane z wynalazku. Unormowanie to nie jest ograniczone ani patentem ani prawem do patentu, gdyż rozliczenie to dotyczy wynalazku. Wskazując na cel tego unormowania Sąd Najwyższy podkreślił, że każdy twórca powinien być podmiotem prawa do swego rezultatu twórczego po jego powstaniu, bez względu na jego opatentowanie;

5) Te same zasady zarządu i eksploatacji wynalazku mają zastosowanie przed jego opatentowaniem, jak i po udzieleniu na niego patentu;

6) W drodze odpowiedniego stosowania art. 45 ust. 2 ochroną patentową objęty jest współuprawniony do korzystania z wynalazku wobec innego korzystającego z wynalazku, w każdym razie w okresie od zgłoszenia wynalazku do opatentowania. Uwzględnia to interes współuprawnionych, którzy zdecydowali się na ochronę wspólnego wynalazku prawem wyłącznym, co oznacza pośrednio ich wolę gospodarczej eksploatacji wynalazku.

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2016r, Sąd Apelacyjny w Katowicach, ponownie rozpoznający sprawę, uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 5 lutego 2014r i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. W motywach do wyroku Sąd Apelacyjny, biorąc pod uwagę wykładnię art. 45 ust. 2 u.w dokonana przez Sąd Najwyższy, wskazał nadto, iż w odniesieniu do pozostałych zarzutów apelacji a odnoszących się do ustaleń Sądu Okręgowego, oceny materiału dowodowego co do kreowanej alternatywnej umownej podstawy roszczenia powódki, iż zarzuty te są pozbawione uzasadnionych podstaw. Nie podzielił też Sąd Apelacyjny podniesionego na rozprawie apelacyjnej zarzutu przedawnienia roszczenia opartego na stanowisku, że roszczenie powódki ma charakter roszczenia związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej i jako takie podlega trzyletniemu okresowi przedawnienia w świetle regulacji art. 118 k.p.c.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Poza sporem było, że pozwani, wraz z jeszcze jedną osobą – jako współtwórcy wynalazku pt. „(...)” w dniu 25 maja 2001 r. wystąpili do Urzędu Patentowego RP z wnioskiem o udzielenie patentu, a postępowanie to do chwili obecnej nie zostało zakończone. Wprawdzie pozwany obecnie neguje zdolność patentową zgłoszonego wynalazku, ale badanie tej okoliczności wykracza poza ramy kognicji sądu w niniejszym postępowaniu. Orzeczenie o zdolności patentowej, a tym samym udzielenie patentu lub jego odnowa, należy do wyłącznej kompetencji Urzędu Patentowego RP.

Zgodnie z normą intertemporalną zawartą w art. 315 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (t.jedn. Dz.U. 2003 nr 119 poz. 1117 z późn. zm.) związane z tym wynalazkiem stosunki prawne podlegają reżimowi ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości (t.jedn. Dz.U.1993 nr 26 poz. 117 z późn. zm.). Strony znajdują się w szczególnej sytuacji, określonej w art. 20 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości, mając status uprawnionych do uzyskania patentu. Prawo to obejmuje zarówno uprawnienie do dokonania zgłoszenia i domagania się od Urzędu Patentowego udzielenia patentu, jak i do powstrzymania się innych osób od ubiegania się o patent. Sytuację wzajemnych roszczeń pomiędzy współuprawnionymi z patentu reguluje art. 45 ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości.

Zgodnie z art. 45 ust. 2 u.w., w razie uzyskania korzyści z korzystania z wynalazku przez jednego ze współuprawnionych, jest on obowiązany do przeniesienia na pozostałych współuprawnionych, stosownie do ich udziałów, odpowiedniej części połowy uzyskanych korzyści, po potrąceniu poniesionych nakładów. Wykładni przepisu art. 45 ust. 2 ustawy o wynalazczości dokonał Sąd Najwyższy w wymienionym wyżej wyroku z dnia 11 lutego 2016 roku, uchylając wcześniejszy wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach wydany w niniejszej sprawie i przekazując sprawę

do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu. Zgodnie z treścią art. 398²⁰ k.p.c. sąd któremu sprawa została przekazana, związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy.

Jak zatem wskazał Sąd Najwyższy, uprawnienie z art. 45 ust. 2 u.w. nie jest powiązane z opatentowaniem wynalazku, a co za tym idzie decyzja organu patentowego co do patentu nie determinuje zasadności powództwa.

Powódka zatem w oparciu o w/w przepis mogła kreować swe roszczenie, pomimo braku na obecną chwilę opatentowania wynalazku. Powódka jest jedną z osób współzgłaszających patent, co uzasadnia stosowanie art. 45 ust. 2 u.w.

Powódka nie wykazała ażeby istniała umowa, która w inny sposób niż określony w powołanym przepisie regulowałaby prawa i obowiązki stron. Wskazały na to sądy rozpatrujące wcześniej sprawę, w tym Sąd Apelacyjny w Katowicach w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 27 czerwca 2016r.

Zgodnie z art. 386 par. 6 kpc, ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiążą zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Za całkowicie nieprzekonujące sąd uznał twierdzenia pozwanego, iż powódka nie brała udziału w opracowaniu rozwiązania pt. „(...)” oraz by rozwiązanie to utraciło przymiot nowości przed dokonaniem zgłoszenia do Urzędu patentowego. Przeczą temu wyniki postępowania dowodowego. Twierdzenia pozwanego w tym zakresie są całkowicie niewiarygodne, sprzeczne z zasadami racjonalnego działania i logiką. Przeczy im przede wszystkim dowód z dokonanego zgłoszenia patentowego do Urzędu Patentowego, w którym powódka, obok pozwanego, została wskazana jako współtwórca projektu. Strony nie miały przy tym interesu w dokonywaniu fikcyjnego zgłoszenia, w sytuacji gdyby skład produktu byłby powszechnie znany. O tym że skład stabilizatora nie był znany wynika przy tym z dowodu z zeznań świadka A. S..

Powódka, wbrew obowiązkowi dowodzenia na wykazanie swych twierdzeń, nie wykazała jednak ażeby pozwany odniósł korzyści ze spornego rozwiązania ani wysokości tych korzyści. Pozwany kwestionował wyliczenia powódki zawarte w pozwie już w odpowiedzi na pozew. Z postępowania dowodowego wynikało, że pozwany sprzedawał sporny stabilizator do (...) W. osiągając na tym niewielki zysk (0,30 zł/kg), bądź nawet ponosząc stratę (sprzedaż za 9 zł/kg, poniżej kosztów produkcji). Sens biznesowy przedsięwzięcia polegał na tym, że pozwany w ramach spółki z powódką M. s.c nabywał od (...) W. ser cukierniczy wyprodukowany w (...) z udziałem tegoż stabilizatora z 12% rabatem, a następnie spółka odsprzedawała go ze znacznym zyskiem. Na wiarygodność twierdzeń i zeznań pozwanego w tym zakresie wskazuje dowód ze sporządzonego przez pozwanego na użytek banku, w którym pozwany starał się o kredyt na zakup nieruchomości, opracowania z dnia 28.02.2001r zatytułowanego Plan działania przedsięwzięcia oraz opracowania z dnia 24.04.2001r pt Kalkulacja kosztów i analiza możliwości produkcyjnych na prowadzenie produkcji stabilizatorów do spożywczych wyrobów mleczarskich. W opracowaniu pt Plan działania przedsięwzięcia pozwany wskazał, że koszt produkcji 1 kg stabilizatora do sera cukierniczego wynosi 9,70 zł. Opracowania te zostały sporządzone w 2001 r, zanim strony weszły w spór, i przez to były wiarygodne. Powódka nie wykazała okoliczności innych, niż wynikające z tych dowodów. Nie usiłowała również wykazać kosztów produkcji stabilizatora i rentowności tego produktu poprzez np. zawnioskowanie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy z zakresu przetwórstwa spożywczego.

Powódka nie udowodniła wysokości roszczeń, toteż z tego względu powództwo oddaleniu.

Pozwany w toku postępowania (k.953) podnosił zarzut przedawnienia. Wcześniej zarzut ten pozwany podnosił na rozprawie apelacyjnej przed Sądem Apelacyjnym, opierając go na stanowisku, że roszczenie powódki ma charakter roszczenia związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej i jako takie podlega trzyletniemu okresowi przedawnienia w świetle regulacji art. 118 k.p.c. Zarzut ten sąd uznał za niezasadny, w pełni podzielając argumentację Sądu Apelacyjnego przedstawioną w uzasadnieniu do wyroku z dnia 27 czerwca 2016r. Oparte na regulacji art. 45 ust. 2 u.w. roszczenie powódki jako współuprawnionej z wynalazku o rozliczenie korzyści uzyskanych ze wspólnego wynalazku nie jest roszczeniem związanym z działalnością gospodarczą, a to oznacza, że nie ma do niego zastosowania

trzyletni termin przedawnienia. Co za tym idzie uwzględniając, że powódka w dniu 30 listopada 2011 roku wystąpiła do Sądu Rejonowego w Zabrze z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej w przedmiocie rozliczenia korzyści uzyskanych z korzystania z wynalazku, co przerwało bieg dziesięcioletniego okresu przedawnienia (art. 123 § 1 punkt 1 k.c.), zarzut przedawnienia nie mógł odnieść rezultatu co do okresu obejmującego dziesięć lat wstecz od chwili przerwania biegu przedawnienia.

Jako że powódka dochodziła roszczeń za okres od 25 maja 2001r do 31 lipca 2007r, należało za zasadny uznać jednak zarzut przedawnienia dotyczący roszczeń powstałych co do okresu obejmującego dziesięć lat wstecz od chwili przerwania biegu przedawnienia tj co do roszczeń powstałych do dnia 30 listopada 2001r. (dziesięcioletni okres przedawnienia z art. 118 kc).

O kosztach postępowania pomiędzy stronami sąd rozstrzygnął na podstawie art. 102 k.p.c.

Zgodnie z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Ustawodawca w treści art. 102 k.p.c. nie określił kryteriów, którymi Sąd winien się kierować dokonując oceny czy zachodzi "wypadek szczególnie uzasadniony". W orzecznictwie sądowym i doktrynie ugruntowane jest jednak stanowisko, że do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych" należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Jako przykłady okoliczności związanych z samym przebiegiem procesu wskazuje się sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie roszczenia, prekluzję. Natomiast przyczyny leżące na zewnątrz są determinowane przez sytuację majątkową i życiową strony. Podkreśla się przy tym, że zastosowanie art. 102 k.p.c. powinno być oceniane przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy. Ocena stanów faktycznych pod kątem dopuszczalności zastosowania zasady słuszności odnośnie do obowiązku zwrotu kosztów procesu pozostawiona została sądowi, który powinien kierować się w tym zakresie własnym poczuciem sprawiedliwości z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 kwietnia 2012 r., sygn. akt V CZ 2/12, LEX nr 1214621; z dnia 1 grudnia 2011 r., sygn. akt I CZ 26/11). Trzeba zaznaczyć, że ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrejonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem sądu oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy.

Nie obciążając powódki obowiązkiem zwrotu kosztów procesu Sąd miał na uwadze charakter sprawy i wiążącą się z tym skomplikowaną ocenę zasadności żądania, w tym istnienie podstaw prawnych dochodzonego żądania. Podstawy te dopiero przesądził w sprawie Sąd Najwyższy. Powódka, wspólnie z pozwanym, zgłosił patent do rejestracji w Urzędzie Patentowym, zatem działała w subiektywnym przekonaniu o słuszności roszczeń. Kwestionowanie przez pozwanego w toku procesu okoliczności, że powódka brała udział w opracowaniu wynalazku oraz samego istnienia wynalazku, ocenić można jako nieoljalność o dużym stopniu natężenia - wszak obie strony wraz z jeszcze jedną osobą – jako współtwórcy wynalazku pt. „(...)” w dniu 25 maja 2001 r. wystąpili do Urzędu Patentowego RP z wnioskiem o udzielenie patentu, i ta okoliczność stała się przyczyną sporu.

Proces wiązał się dla obu stron z wysokimi kosztami. Wprawdzie obowiązek zwrotu kosztów co do zasady obciąża stronę ostatecznie uznaną za przegraną, jednakże obciążenie powódki całością tych kosztów wiązałoby się z nadmiernie dotkliwymi skutkami finansowymi i życiowymi, biorąc pod uwagę sytuację ekonomiczną i zarobkową powódki wykazywaną w związku z ubieganiem się przez nią o zwolnienie z niektórych kosztów sądowych.

Biorąc powyższe okoliczności pod uwagę, sąd uznał, że zachodzą szczególne okoliczności pozwalające na nieobciążanie powódki kosztami procesu gdyż obciążenie jej kosztami wywoływałoby sprzeczność z poczuciem sprawiedliwości i zasadami współżycia społecznego.

SSO Andrzej Kieć

z/

1. (...)

2. (...)

3. (...)

9.11.2018r